

Zaak C-40/20

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

23 april 2020

Verwijzende rechter:

Consiglio di Stato (Italië)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

30 januari 2020

Appellanten:

AQ

BO

CP

Geïntimeerden:

Presidenza del Consiglio dei Ministri

Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca - MIUR

Università degli studi di Perugia

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Hogere beroepen ingesteld bij de Consiglio di Stato (hoogste bestuursrechter, Italië) tegen het vonnis van de Tribunale amministrativo regionale per l'Umbria (bestuursrechter in eerste aanleg voor Umbrië, Italië; hierna: „TAR Umbria”), waarmee de beroepen zijn verworpen die appellanten hebben ingesteld tegen de nota's waarmee de universiteit van Perugia hun verzoeken heeft afgewezen om wervingsprocedures te organiseren met het oog op hun aanstelling voor onbepaalde tijd bij die universiteit, en tegen circulaire nr. 3/2017 van de Ministro per la semplificazione e la pubblica amministrazione (Minister van Vereenvoudiging en openbaar bestuur) ter zake, en waarbij zij verzochten om

vaststelling van hun recht om als onderzoeker voor onbepaalde tijd te worden aangesteld of om te worden beoordeeld overeenkomstig artikel 24, lid 5, van wet nr. 240/2010, teneinde in aanmerking te komen voor een vaste aanstelling als universitair hoofddocent.

Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële verwijzing

Verenigbaarheid van artikel 24, leden 5 en 6, van wet nr. 240 van 30 december 2010 met clause 4 van de raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd in de bijlage bij richtlijn 1999/70/EG, in onderlinge samenhang met de artikelen 20 en 21 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, ook in het licht van het gelijkwaardigheids- en het doeltreffendheidsbeginsel.

Prejudiciële vraag

Verzet clause 4 („Non-discriminatiebeginsel”) van de raamovereenkomst die is opgenomen in de bijlage bij richtlijn 1999/70/EG van 28 juni 1999 betreffende de door het EVV, de UNICE en het CEEP gesloten raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd, gelezen in samenhang met de artikelen 20 en 21 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, mede gelet op de beginselen van gelijkwaardigheid en doeltreffendheid, zich tegen een nationale regeling als die in [artikel] 24, leden 5 en 6, van wet nr. 240/2010, op grond waarvan aan voor bepaalde tijd aangestelde onderzoekers als bedoeld in artikel 24, lid 3, onder b), die de nationale wetenschappelijke kwalificatie hebben behaald als bedoeld in artikel 16 van deze wet, en aan voor onbepaalde tijd aangestelde onderzoekers die eveneens deze kwalificatie hebben behaald, respectievelijk het recht en de mogelijkheid wordt geboden (door middel van toewijzing van specifieke middelen) een speciale beoordelingsprocedure te ondergaan – eerstgenoemden na afloop van de overeenkomst, laatstgenoemden uiterlijk op 31 december 2021 – om in aanmerking te komen voor een vaste aanstelling als universitair hoofddocent, terwijl een vergelijkbaar recht of een vergelijkbare mogelijkheid niet wordt toegekend aan voor bepaalde tijd aangestelde onderzoekers als bedoeld in artikel 24, lid 3, onder a), die de nationale wetenschappelijke kwalificatie hebben behaald, ondanks dat al deze werknemers, zonder onderscheid, dezelfde arbeidstaken moeten verrichten?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

Zoals nader uiteengezet in de eerdere verwijzingsbeslissing in dezelfde nationale procedure, waarnaar wordt verwezen, zijn de volgende bepalingen van Unierecht ingeroepen:

Artikel 155 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.

Richtlijn 1999/70/EG van de Raad van 28 juni 1999, betreffende de door het EVV, de UNICE en het CEEP gesloten raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd (hierna: „richtlijn 1999/70”); in het bijzonder clause 5 en clause 4 van de erin opgenomen raamovereenkomst, evenals de overwegingen 3, 14 en 15 van voornoemde richtlijn.

Aanbeveling van de Commissie van 11 maart 2005 betreffende het Europese Handvest voor Onderzoekers en betreffende een Gedragscode voor de Rekrutering van Onderzoekers (2005/251/EG).

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Zoals nader uiteengezet in de eerdere verwijzingsbeslissing in dezelfde nationale procedure, waarnaar wordt verwezen, zijn de volgende bepalingen van nationaal recht ingeroepen:

Legge del 30 dicembre 2010, n. 240, „Norme in materia di organizzazione delle università, di personale accademico e reclutamento, nonché delega al Governo per incentivare la qualità e l'efficienza del sistema universitario” (wet nr. 240 van 30 december 2010 houdende bepalingen betreffende de organisatie van universiteiten, academisch personeel en personeelswerving, alsmede delegatie aan de regering van de bevordering van de kwaliteit en de efficiëntie van het universiteitssysteem; hierna: „wet nr. 240/2010”); inzonderheid artikel 24, leden 1 tot en met 3, 5 en 6.

Decreto legislativo del 25 maggio 2017, n. 75, „Modifiche e integrazioni al decreto legislativo 30 marzo 2001, n. 165 [...]” (wetsbesluit nr. 75 van 25 mei 2017, houdende wijzigingen van en aanvullingen op wetsbesluit nr. 165 van 30 maart 2001 [...]); hierna: „wetsbesluit nr. 75/2017”); inzonderheid artikel 20.

Decreto legislativo del 30 marzo 2001, n. 165 (wetsbesluit nr. 165 van 30 maart 2001; hierna: „wetsbesluit nr. 165/2001”) houdende de geconsolideerde organieke regelgeving inzake betrekkingen in overheidsdienst; inzonderheid artikel 3, lid 2, en artikel 36 van de op 22 juni 2017 van kracht zijnde tekst.

Decreto legislativo del 15 giugno 2015, n. 81, „Disciplina organica dei contratti di lavoro e revisione della normativa in tema di mansioni [...]” (wetsbesluit nr. 81 van 15 juni 2015 tot organieke regeling van arbeidsovereenkomsten en herziening van de wetgeving betreffende arbeidstaken; hierna: „wetsbesluit nr. 81/2015”), waarbij richtlijn 1999/70/EG is omgezet in nationaal recht; inzonderheid artikel 19, in de op de onderhavige zaak toepasselijke versie die gold vóór de wetswijziging bij decreto legge nr. 87/2018, en artikel 29, lid 2, onder d), welke bepaling sinds 12 augustus 2018 van kracht is.

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure in het hoofdgeding

- 1 Na de publicatie van de eerdere verwijzingsbeslissing in dezelfde nationale procedure – waarnaar wordt verwezen voor de uiteenzetting van de feiten – hebben in de drie betrokken gedingen meerdere beroeps- en vakbondsorganisaties geïntervenieerd aan de zijde van appellanten: ANIEF – Associazione Professionale e Sindacale, de Federazione Lavoratori della Conoscenza – CGIL, en CIPUR - Coordinamento Intersedi Professori Universitari di Ruolo. Zij wensen deel te nemen aan de procedure bij het Hof van Justitie.
- 2 Daarnaast hebben appellanten een nieuwe memorie ingediend, waarin zij stellen dat zij in het kader van hun drie hogere beroepen tegen het vonnis van de TAR Umbria nog een ander gemeenschappelijk middel hebben.

Voornaamste argumenten van de partijen in het hoofdgeding

- 3 Met het voornoemde middel voeren appellanten aan dat inbreuk is gemaakt op artikel 4 van de raamovereenkomst, die is opgenomen als bijlage bij richtlijn 1999/70, en op het daarin verankerde beginsel van non-discriminatie, op grond van het feit zij de nationale wetenschappelijke kwalificatie voor het tweede niveau hebben behaald om in aanmerking te komen voor een vaste aanstelling als universitair hoofddocent overeenkomstig artikel 24, leden 5 en 6, van wet nr. 240/2010.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzingsbeslissing

- 4 De verwijzende rechter verwijst in de eerste plaats naar het arrest van 25 oktober 2018, Sciotto (C-331/17, EU:C:2018:859), waarin het Hof heeft geoordeeld dat „bij de in het hoofdgeding aan de orde zijnde nationale regeling – aangezien wat de werkzaamheden van de stichtingen voor opera, dans en orkesten betreft arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd in geen geval kunnen worden omgezet in een overeenkomst voor onbepaalde tijd – in elk geval sprake [kan] zijn van discriminatie tussen werknemers met een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd in deze branche en werknemers met een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd in andere branches, doordat laatstgenoemde werknemers, na omzetting van hun arbeidsovereenkomst in geval van schending van de regels voor het sluiten van arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd, vergelijkbare werknemers in vaste dienst in de zin van clause 4, lid 1, van de raamovereenkomst kunnen worden”.
- 5 De verwijzende rechter haalt tevens het arrest van 20 juni 2019, Ustariz Aróstegui (C-72/18, EU:C:2019:516) aan, waarin het Hof, onder verwijzing naar zijn eigen rechtspraak, heeft geoordeeld dat „het begrip ‚objectieve redenen‘ [verlangt] dat de geconstateerde ongelijke behandeling wordt gerechtvaardigd door precieze en concrete factoren, die kenmerkend zijn voor de betreffende arbeidsvoorwaarde, in de bijzondere context waarin deze voorwaarde is gesteld en op grond van objectieve en transparante criteria, zodat kan worden nagegaan of deze

ongelijkheid voorziet in een werkelijke behoefte, geschikt is om de nagestreefde doelstelling te bereiken en daartoe noodzakelijk is. Deze factoren kunnen met name voortvloeien uit de bijzondere aard van de taken waarvoor overeenkomsten voor bepaalde tijd zijn gesloten en uit de daaraan inherente kenmerken, of eventueel uit het nastreven van een legitieme doelstelling van sociaal beleid van een lidstaat”, en dat daarom „clause 4, punt 1, van de raamovereenkomst aldus moet worden uitgelegd dat deze bepaling zich verzet tegen een nationale regeling als die welke in het hoofdgeding aan de orde is, die het recht op een salaristoelage voorbehoudt aan docenten die in het kader van een arbeidsverhouding voor onbepaalde tijd zijn aangesteld als ambtenaar, en die met name docenten die op basis van een publiekrechtelijke overeenkomst voor bepaalde tijd in dienst zijn als arbeidscontractant, daarvan uitsluit, indien het vervullen van een bepaalde diensttijd de enige toekenningsvoorwaarde voor die toelage is”.

- 6 In het geval van appellanten heeft de gestelde discriminatie plaatsgevonden binnen dezelfde sector werknemers, te weten die van academische onderzoekers.
- 7 De verwijzende rechter merkt op dat de drie in de rechtsorde geregelde categorieën academische onderzoekers – te weten onderzoekers met overeenkomsten die behoren tot het type dat is geregeld in artikel 24, lid 3, onder a), van wet nr. 240/2010 (hierna: „onderzoekers van het type A”); onderzoekers met overeenkomsten die behoren tot het type dat is geregeld in artikel 24, lid 3, onder b), van wet nr. 240/2010 (hierna: „onderzoekers van het type B”); en onderzoekers voor onbepaalde tijd – dezelfde taken verrichten (onderwijs, aanvullend onderwijs, diensten voor studenten, onderzoek, enz.).
- 8 Hoewel onderzoekers van het type A dezelfde functies verrichten als onderzoekers van de andere categorieën, en zijn geslaagd voor een vergelijkend onderzoek met dezelfde moeilijkheidsgraad en selectiecriteria als dat waarvoor laatstgenoemden zijn geslaagd, kunnen zij evenwel geen toegang krijgen tot de loopbaan van universitair hoofddocent van het tweede niveau, waartoe ingevolge artikel 24, leden 5 en 6, van wet nr. 240/2010 alleen de andere twee categorieën onderzoekers toegang hebben. De verwijzende rechter preciseert daarnaast dat de in artikel 24, lid 6 geregelde procedure van toepassing is tot 31 december 2021, ingevolge de in artikel 5, lid 1, onder b), van decreto-legge (voorlopig wetsbesluit) nr. 126 van 29 oktober 2019 vastgestelde verlenging.
- 9 Dus ondanks dat de onderzoeker van het type A de nationale wetenschappelijke kwalificatie heeft verkregen, en zijn overeenkomst na een positieve beoordeling van de verrichte activiteiten voor twee jaar wordt verlengd, verliest hij na afloop van zijn overeenkomst zijn baan, zonder enige rationale en niet-discriminerende reden.
- 10 Deze gestelde discriminatie wordt nog versterkt door de bij decreto ministeriale (ministerieel besluit) nr. 364 van 2019 ingevoerde buitengewone programma’s voor de aanwerving van universitaire hoofddocenten, die zijn bedoeld voor de

loopbaanbevordering van uitsluitend onderzoekers voor onbepaalde tijd die de nationale wetenschappelijke kwalificatie hebben behaald.

- 11 Gelet op een en ander heeft de verwijzende rechter besloten aan het Hof de bovenstaande prejudiciële vraag voor te leggen, die wordt toegevoegd aan prejudiciële vragen in de eerdere verwijzingsbeslissing van dezelfde rechter in dezelfde nationale procedure.

WERKDOCUMENT